

HOTĂRÂREA CURȚII
27 septembrie 1988¹

O. Lenoir
împotriva
Caisse d'allocations familiales des Alpes-Maritimes

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare
formulată de Commission de premiere instance
de sécurité sociale des Alpes-Maritimes (Franța)]

„Regulamentul nr.1408/71, articolul 77 - Plata prestațiilor familiale într-un alt stat membru”

Cauza 313/86

În cauza 313/86,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Commission de premiere instance de sécurité sociale des Alpes-Maritimes, pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

O. Lenoir

și

Caisse d'allocations familiales des Alpes-Maritimes,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 77 din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO L 230, p. 6, anexa 1),

CURTEA,

compusă din domnii Mackenzie Stuart, președinte, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida și G. C. Rodríguez Iglesias, președinți de cameră, T. Koopmans, U. Everling, Y. Galmot, C. N. Kakouris și T. F. O'Higgins, judecători,

avocat general: Sir Gordon Slynn,
grefier: doamna D. Louterman, administrator

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru guvernul francez, de către domnul G. Guillaume, în calitate de agent, de către domnul C. Chavance, în calitate de agent supleant și de către domnul E. Belliard, în calitate de agent, în procedura scrisă, și de către domnul C. Chavance, în calitate de agent, în ședințele din 13 ianuarie și 25 mai 1988,

¹ Limba de procedură: franceza.

– pentru guvernul italian, de către domnul P. G. Ferri, avvocato dello Stato, în calitate de agent, în procedura scrisă și în ședințele din 13 ianuarie și 25 mai 1988,

– pentru Guvernul Republicii Federale Germania, de către M. Seidel, reprezentant al acesteia pentru procedurile în fața Curții, drept răspuns la întrebarea Curții ca urmare a redeschiderii procedurii orale,

– pentru Comisia Comunităților Europene, de către domnul J. Griesmar, în calitate de agent, în procedura scrisă și în ședințele din 13 ianuarie și 25 mai 1988,

având în vedere raportul de ședință și în urma ședinței din 13 ianuarie 1988,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 23 februarie 1988,

având în vedere raportul de ședință suplimentar și în urma redeschiderii procedurii orale din 25 mai 1988,

după ascultarea noilor concluzii ale avocatului general prezentate în ședința din 28 iunie 1988,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin Hotărârea din 21 octombrie 1986, primită la Curte la 15 decembrie 1986, Tribunal des Affaires de Sécurité Sociale (instanța competență în domeniul securității sociale), Alpes-Maritimes, a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolului 77 din Regulamentul nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității, astfel cum a fost modificat de Regulamentul nr. 2001/83 al Consiliului din 2 iunie 1983 (JO L 230, p. 6, anexa I).

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unei acțiuni introduse de către domnul Olivier Lenoir, reclamant în acțiunea principală, împotriva Caisse d'allocations familiales des Alpes-Maritimes, pârâta în acțiunea principală (denumită în continuare „CAF”), în ceea ce privește decizia acesteia din urmă din 10 noiembrie 1984 de a suspenda plata în beneficiul domnului Lenoir a ajutorului financiar pentru început de an școlar („rentrée scolaire”) și a alocației pentru copii („salaire unique”) și de a-i solicita acestuia rambursarea cuantumului acestor prestații pe care, potrivit CAF, le primise în mod necorespunzător începând cu iunie 1983, dată la care acesta și-a transferat reședința pe teritoriul Regatului Unit.

3 Din hotărârea de trimitere și din dosarul cauzei reiese că domnul Lenoir, cetățean francez, este titularul unei pensii pentru limită de vârstă în temeiul legislației franceze și îndeplinește condițiile de acordare, în Franța, a ajutorului financiar pentru început de an școlar („rentrée scolaire”) și a alocației pentru copii („salaire unique”). Începând cu 1 ianuarie 1978, aceasta din urmă nu mai există ca atare, ci, în prezent, se află integrată împreună cu alte avantaje în alocația familială complementară („complément familial”); totuși, aceasta continuă să fie plătită foștilor beneficiari ca un drept dobândit.

4 În iunie 1983, domnul Lenoir și-a transferat reședința din Franța în Regatul Unit. Ajutorul financiar pentru început de an școlar („rentrée scolaire”) și alocația pentru copii („salaire unique”) i-au fost plătite acestuia până în 1984. Plata acestor prestații a fost suspendată prin decizia CAF din 10 noiembrie 1984 menționată anterior pe motiv că, din cauza plecării sale

din Franța, dreptul său la prestațiile familiale se limita pe viitor doar la „alocațiile familiale” în sens strict, cu excepția ajutorului financiar pentru început de an școlar („rentrée scolaire”) și a alocației pentru copii („salaire unique”) care, în temeiul legislației franceze - a cărei aplicabilitate în ceea ce privește prezenta cauză nu a fost contestată - nu puteau fi plătite decât titularului unei pensii pentru limită de vârstă, care, împreună cu membrii familiei sale, are reședința pe teritoriul Republicii Franceze.

5 Ca urmare a recursului grațios introdus de către domnul Lenoir, decizia în cauză a fost confirmată de comisia de recurs administrativ a CAF, pe motiv că plata alocațiilor menționate anterior în beneficiul persoanelor care nu au reședința pe teritoriul francez era contrară dispozițiilor articolului 77 din Regulamentul nr. 1408/71. Comisia de recurs administrativ a urmărit interpretarea existentă într-un document administrativ intern („Guide des prestations” - Ghidul prestațiilor), în conformitate cu care articolul 77 alineatul (2) din regulamentul menționat anterior vizează exclusiv „alocațiile familiale” propriu-zise și nu celelalte „prestații familiale”.

6 La 28 iunie 1985, domnul Lenoir a introdus o acțiune împotriva deciziei respective în fața Tribunal des Affaires de Sécurité Sociale des Alpes-Maritimes care, apreciind că litigiul ridică o problemă de interpretare a articolului 77 din Regulamentul nr. 1408/71, a suspendat judecata și a adresat Curții de Justiție următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 77 din Regulamentul comunitar nr. 1408/71 din 14 iunie 1971 trebuie să fie interpretat în sensul în care persoana care beneficiază de prestații familiale, resortisant al unui stat membru al Comunității și care are reședința pe teritoriul unui alt stat membru, este îndreptățită la plata de către instituțiile de securitate socială din țara sa de origine exclusiv a alocațiilor familiale, iar nu a celorlalte prestații familiale, în special a ajutorului financiar pentru început de an școlar («rentrée scolaire») și a alocației familiale complementare («complément familial»)?”

7 Pentru o prezentare mai amplă a faptelor aflate la originea acțiunii principale, a prevederilor comunitare și naționale în cauză, precum și a desfășurării procedurii și a observațiilor prezentate Curții, se face trimitere la raportul pentru ședință. Aceste elemente din dosar sunt reluate, în continuare, numai în măsura în care acest lucru este necesar pentru raționamentul Curții.

8 Prin întrebarea adresată, instanța națională urmărește să clarifice dacă sintagma „prestații familiale” care se regăsește la articolul 77 din Regulamentul nr. 1408/71, în versiunea care figurează la anexa I la Regulamentul nr. 2001/83 (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71”), trebuie interpretată în sensul în care reglementează exclusiv „alocațiile familiale” propriu-zise sau include, de asemenea, alte prestații familiale, precum ajutorul financiar pentru început de an școlar („rentrée scolaire”) și alocația pentru copii („salaire unique”) prevăzute de legislația franceză.

9 Pentru a răspunde la întrebarea adresată, este necesar să se sublinieze că în conformitate cu definițiile de la articolul 1 litera (u) din Regulamentul nr. 1408/71, sintagma „prestații familiale” desemnează „prestațiile în natură sau în numerar destinate acoperirii cheltuielilor familiale”, în timp ce sintagma „alocații familiale” desemnează „prestațiile periodice în numerar acordate exclusiv prin raportare la numărul și, după caz, vârsta membrilor de familie”.

10 Cu toate acestea, articolul 77 alineatul (1) din Regulamentul menționat anterior, prevede că „termenul «prestații», în sensul prezentului articol, desemnează alocațiile familiale prevăzute

pentru titularii unei pensii ...”. Prin urmare, acesta oferă o definiție a „prestațiilor” în sensul articolului respectiv care corespunde definiției „alocațiilor” familiale la care se face trimitere în articolul 1 literele (u) și (ii) din același regulament, care definește alocațiile familiale în conformitate cu criteriul exclusiv al numărului, și după caz, al vârstei membrilor de familie.

11 Prin urmare, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată de instanța națională că articolul 77 din Regulamentul nr. 1408/71, astfel cum figurează la anexa I la Regulamentul nr. 2001/83 al Consiliului din 2 iunie 1983, trebuie interpretat în sensul în care conferă persoanei care are dreptul la prestații familiale, resortisant al unui stat membru și care are reședința pe teritoriul unui alt stat membru, dreptul la plata de către instituțiile de securitate socială din țara sa de origine a „alocațiilor familiale” cu excepția altor prestații familiale, precum ajutorul financiar pentru început de an școlar („rentrée scolaire”) și alocația pentru copii („salaire unique”) prevăzute de legislația franceză.

12 Potrivit Guvernului Republicii Italiene, această interpretare conduce la lipsa de validitate a articolului respectiv. Într-adevăr, astfel cum este interpretat, acest articol este contrar articolelor 48 și 51 din Tratatul CEE, din cauza efectelor sale discriminatorii în detrimentul titularilor unei pensii care, după pensionare, își stabilesc reședința pe teritoriul unui alt stat membru și cărora li se refuză posibilitatea de a continua să primească prestații familiale, altele decât alocațiile familiale propriu-zise, cu toate că această posibilitate este prevăzută la articolul 77 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71.

13 Acest argument nu poate fi reținut. Într-adevăr, astfel cum, în Hotărârea sa din 15 ianuarie 1986 (Pinna, 41/84, Rec., p. 1), s-a pronunțat Curtea, articolul 51 din tratat prevede o coordonare a legislațiilor statelor membre și nu o armonizare. Prin urmare, articolul 51 permite menținerea diferențelor între sistemele de securitate socială ale statelor membre și, în consecință, în drepturile persoanelor care lucrează în statele membre. Articolul 51 din tratat nu aduce atingere diferențelor de fond și de procedură între sistemele de securitate socială ale statelor membre și, prin urmare, în drepturile persoanelor care lucrează în statele membre.

14 Este adevărat că, în hotărârea respectivă, Curtea s-a pronunțat că este necesar ca reglementarea comunitară în materie de securitate socială să se abțină de la a adăuga disparități suplimentare la cele care rezultă deja din lipsa de armonizare a legislațiilor naționale și că principiul tratamentului egal interzice nu doar discriminările evidente pe bază de cetățenie, ci toate formele disimulate de discriminare care, prin aplicarea altor criterii de diferențiere, conduc, de fapt, la același rezultat.

15 Cu toate acestea, astfel cum Curtea a reținut în Hotărârea sa din 28 iunie 1978 (Kenny, 1/78, Rec., p. 1489), articolele 7 și 48 din tratat nu vizează eventualele disparități de tratament care pot rezulta, de la un stat la altul, din diferențele existente între legislațiile diferitelor state membre atât timp cât acestea din urmă aduc atingere tuturor persoanelor care intră în sfera lor de aplicare conform unor criterii obiective și fără a ține seama de cetățenia acestora.

16 Or, este necesar să se constate că dispozițiile articolului 77 din Regulamentul nr. 1408/71 în litigiu reprezintă o normă cu o sferă de aplicare generală care se aplică nediferențiat tuturor resortisanților statelor membre și că se întemeiază pe criterii obiective care privesc natura și condițiile de acordare a prestațiilor în cauză. Într-adevăr, în cazul în care legislația unui stat membru plătitor al pensiei acordă prestații periodice în numerar familiei beneficiarului exclusiv în funcție de numărul și, după caz, de vârsta membrilor familiei, acordarea acestor prestații rămâne justificată indiferent de reședința beneficiarului și a familiei sale. În schimb, prestații de o altă natură sau supuse altor condiții, precum în prezenta cauză, de exemplu, pentru o prestație destinată să acopere anumite cheltuieli ocazionate de începerea anului

școlar al copiilor sunt, cel mai adesea, strâns legate de mediul social și, prin urmare, de reședința persoanelor interesate.

17 În aceste circumstanțe, nu se poate concluziona că dispoziția în litigiu adaugă diferențe suplimentare la cele care rezultă deja din lipsa de armonizare a legislațiilor naționale și nici că aceasta aplică criterii distinctive care conduc, de fapt, la o discriminare pe bază de cetățenie.

18 Rezultă că articolul 77 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 1408/71, astfel cum figurează în anexa I la Regulamentul nr. 2001/83 al Consiliului din 2 iunie 1983, nu poate fi considerat contrar articolelor 48 și 51 din Tratatul CEE.

Cu privire la cheltuielile de judecată

19 Cheltuielile efectuate de către guvernele francez, italian, german și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea adresată de Tribunal des Affaires de Sécurité Sociale des Alpes-Maritimes, prin Hotărârea din 21 octombrie 1986, hotărăște:

Articolul 77 din Regulamentul nr. 1408/71, astfel cum figurează la anexa I la Regulamentul nr. 2001/83 al Consiliului din 2 iunie 1983, trebuie interpretat în sensul în care conferă persoanei care are dreptul la prestații familiale, resortisant al unui stat membru și care are reședința pe teritoriul unui alt stat membru, dreptul la plata de către instituțiile de securitate socială din țara sa de origine a „alocațiilor familiale” cu excepția altor prestații familiale, precum ajutorul financiar pentru început de an școlar („rentrée scolaire”) și alocația pentru copii („salaire unique”) prevăzute de legislația franceză.

Mackenzie Stuart Due Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias
Koopmans Everling Galmot Kakouris O'Higgins

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 27 septembrie 1988.

Grefier
J.-G. Giraud

Președinte
A. J. Mackenzie Stuart